DUK.1711.2.2014

Protokół

kontroli planowej przeprowadzonej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach w dniach od 10.02.2014 r. do 25.02.2014 r. przez mgr [redacted] mgr [redacted] inspektorów Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy oraz mgr [redacted] podinspektora Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy na podstawie upoważnienia nr DUK.1711.2.2014 z dnia 5.02.2014 r. wydanego przez Prezydenta Miasta Tychy.

Zakres kontroli:

Prawidłowość, gospodarność i celowość dysponowania przyznanymi środkami budżetowymi, księgowość i sprawozdawczość budżetowa oraz gospodarka majątkiem trwałym za lata 2011 – 2013.

1. Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli

- Ustawa z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2013 r. nr 594, ze zm.),
- Ustawa z dnia 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2013 r. nr 595, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.),
- Regulamin przeprowadzenia kontroli przez pracowników Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy, stanowiący załącznik do Zarządzenia Prezydenta Miasta Tychy nr 0151/776/10 z dnia 30.06.2010 r.

2. Dane identyfikujące jednostkę

2.1. Podstawa prawna funkcjonowania jednostki:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2013 r. nr 595, ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (j.t. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, ze zm.)

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 182, ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2013 r. nr 594, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j.t. Dz. U. z 2008 r. nr 164, poz.1027 ze zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (j.t. Dz. U. z 2011 r. nr 231, poz. 1375 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1456),
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będącymi ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (j.t. Dz. U. z 2012 r. poz. 400),
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerwania ciąży (Dz. U. z 1993 r. nr 17, poz. 78 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz.135, ze zm.),
- Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, stanowiący załącznik do uchwały nr XXI/461/12 Rady Miasta Tychy z dnia 31 sierpnia 2012 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach.

2.2. Organizacja, przedmiot i zakres działania kontrolowanej jednostki

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach jest samodzielną jednostką gminy, nieposiadającą osobowości prawnej, działającą jako wyodrębniona jednostka budżetowa Miasta Tychy. MOPS jest jednostką nadzorującą i koordynującą system pomocy społecznej oraz realizującą zadania w zakresie wspierania rodziny i pełniącą funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Tychy. MOPS tworzy system pomocy społecznej będąc w tym zakresie jednostką wiodącą oraz system wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej

w mieście, a w przedmiotowym zakresie współpracuje z:

1) domem pomocy społecznej,

2) dziennym domem pomocy społecznej,

3) środowiskowymi domami samopomocy,

4) placówkami wsparcia dziennego,

5) warsztatami terapii zajęciowej,

6) placówkami instytucjonalnej pieczy zastępczej,

7) innymi podmiotami, w zależności od rodzaju rozpoznanych potrzeb.

Zadania z zakresu pomocy społecznej obejmują w szczególności:

1) zadania własne gminy,

2) zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym,

3) zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę,

4) zadania własne powiatu,

5) zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat,

6) zadania powierzone na podstawie innych niż ustawa o pomocy społecznej obowiązujących przepisów oraz zawartych porozumień i umów (zleconych przez organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego).

Podstawę gospodarki finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowi roczny plan finansowy sporządzany przez Dyrektora jednostki, zatwierdzony przez Radę Miasta Tychy. Finansowanie zadań Ośrodka następuje:

1) ze środków samorządowych budżetu Miasta Tychy,

2) z dotacji celowych z budżetu państwa,

3) z innych prawem dopuszczalnych źródeł.

2.3 Kierownictwo jednostki:

- Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach - [redacted] od 1.03.2003 r. do nadal,
- Główna Księgowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach - mgr [redacted] od 1.07.2004 r. do nadal,
- Zastępca Głównej Księgowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach - mgr [redacted] od dnia 1.07.2010 r. do nadal

3. Dokumentacja poddana kontroli

- Unormowania wewnętrzne regulujące działalność jednostki,
- Sprawozdania Rb-28S, Rb-27S oraz Rb-N za okresy wskazane w protokole,
- Zestawienia obrotów i sald za okresy wskazane w protokole kontroli,
- Dokumentacja dotycząca ewidencji i gospodarki majątkiem trwałym,
- Dokumentacja dotycząca przeprowadzonej inwentaryzacji w 2012 r.,
- Dokumenty źródłowe, wyciągi bankowe dotyczące poniesionych wydatków w latach 2011 - 2013,
- Dokumentacja dotycząca obrotu gotówkowego.

4. Ustalenia kontroli

4.1. Księgowość i sprawozdawczość jednostki

Unormowania wewnętrzne jednostki Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach wprowadził:

1. Zarządzeniem nr D/0161/7/2010 z dnia 1.07.2010 r. (wraz z zarządzeniami zmieniającymi to zarządzenie) w sprawie wprowadzenia instrukcji dotyczącej zasad prowadzenia rachunkowości oraz planu kont w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach wraz z załącznikami stanowiącymi:
   - nr 1 - Instrukcja obiegu i kontroli dokumentów finansowo – księgowych,
   - nr 2 - Określenie roku obrotowego, rodzajów sprawozdań budżetowych i okresów sprawozdawczych,
   - nr 3 - Instrukcją dotyczącą zasad gospodarki inwentarzowej,
   - nr 4 - Gospodarkę środkami rzeczowymi, wycena ich oraz ustalenie wyniku finansowego w jednostce,
   - nr 5 - Sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych w MOPS w Tychach,
   - nr I - Organizacja i funkcjonowanie kontroli finansowej,
   - nr II - Gospodarka pieniężno – kasowa,
   - nr III - Gospodarka drukami ścisłego zarachowania.
2. Zarządzeniem nr D/0161/9/10 z dnia 23.09.2010 r. w sprawie wprowadzenia systemu kontroli zarządczej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach wraz z załącznikiem stanowiącym „Ramowe zasady funkcjonowania systemu kontroli zarządczej",
3. Zarządzeniem nr D/0161/10/10 z dnia 23.09.2010 r. w sprawie wdrażania procedury „Zarządzanie ryzykiem w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach" wraz z załącznikami. Zgodnie z powyższym dokumentem w kontrolowanej jednostce identyfikuje się ryzyka według następujących celów:

- ochrona budynków pozostających do dyspozycji Ośrodka,

- prawidłowość procedury formalno – prawnej w procesie wydawania decyzji administracyjnych przyznających świadczenia,
- ochrona danych osobowych osób korzystających ze świadczeń,
- przeprowadzenie przez pracownika socjalnego interwencji w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia - uprawnienia wynikające z art. 12 a – ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ze względu na fakt, iż przyznawane przez jednostkę świadczenia w dużej części wypłacane są w formie gotówki roczny obrót gotówkowy zgodnie z dokumentacją księgową konta 101 wynosi ok. 3,5 mln zł. Ponadto, jak wynika z dokumentów księgowych jednorazowo pobierana z banku gotówka może wynosić nawet kilkanaście tysięcy złotych. W związku z powyższym w kontrolowanej jednostce należy rozważyć konieczność objęcia procedurami kontroli zarządczej (m.in. poprzez zidentyfikowanie właściwych ryzyk) również obszaru związanego z gospodarką pieniężną.

W toku czynności kontrolnych weryfikacji poddano zgodność wydatków dotyczących wynagrodzeń (konto 130-4010) wraz z kosztami ewidencjonowanymi na koncie 404 § 4010 dotyczących roku 2011 i 2012. W wyniku powyższego stwierdzono zgodność wydatków z kosztami.

Kontrolujące poddały również weryfikacji:

- kwartalne sprawozdania Rb-N za rok 2013 o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych ,
- roczne sprawozdanie Rb-28S w zakresie planu i wydatków wykonanych oraz Rb-27S w zakresie należności i dochodów otrzymanych za 2011 r.,
- kwartalne sprawozdanie Rb-27S w zakresie planu, zaangażowania i wydatków wykonanych oraz Rb-28S w zakresie należności i dochodów otrzymanych za II kwartał 2012 r.

W powyższych sprawozdaniach nie stwierdzając niezgodności.

Wydatki w kontrolowanym okresie kształtowały się następująco:

Dział	Rozdział	2011	2012	2013
851	85154	90 503,52	110 363,88	93 479,17
	85195	15 041,60	19 110,00	15 260,00
852	85201	352 672,50	328 305,45	339 794,20
	85202	1 693 611,98	2 023 981,54	2 266 209,72
	85203	1 105 559,81	1 118 358,45	1 207 092,73
	85204	2 217 297,13	2 448 086,90	2 702 690,95
	85205	0,00	0,00	17 999,94
	85206	0,00	50 795,53	123 941,11
	85212	16 831 915,85	16 788 837,98	16 936 377,06

	85213	132 057,60	137 710,29	165 046,43
	85214	2 305 782,43	2 564 070,83	3 309 341,02
	85216	1 055 634,89	1 099 395,48	1 401 374,96
	85219	6 630 401,51	7 040 655,21	7 340 239,66
	85220	583 747,38	596 468,52	640 242,00
	85228	787 290,40	803 426,15	929 830,28
	85278	46 494,00	0,00	586 963,82
	85295	2 547 893,86	2 695 484,20	2 767 780,72
Razem		**36 395 904,46**	**37 825 050,41**	**40 843 663,77**

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r., poz. 289 j.t.) oraz z zapisami obowiązującej w jednostce *Instrukcji prowadzenia ksiąg rachunkowych* na koniec każdego roku konto 998 nie wykazuje salda. **Z przedstawionego kontrolującym zestawienia obrotów i sald za rok 2011 r. wynika, iż w kontrolowanej jednostce konto 998 wykazywało saldo w bilans otwarcia, co świadczy również o tym, iż na koniec roku 2010 przedstawiało saldo w bilansie zamknięcia. W związku z powyższym sprawdzeniu poddano zgodność danych wykazanych w sprawozdaniach Rb-28S za 2011 r. z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych i stwierdzono niezgodności w zakresie zaangażowania wydatków.** Różnice te wynikały z niewłaściwego księgowania zaangażowania wydatków, które realizowano już w nowym roku budżetowym. Zgodnie z treścią ww. zarządzenia na stronie Ma konta 998 ujmuje się zaangażowanie wydatków, czyli wartość umów, decyzji i innych postanowień, których wykonanie spowoduje konieczność dokonania wydatków budżetowych w roku bieżącym. **Do ewidencji prawnego zaangażowania wydatków budżetowych przyszłych lat oraz niewygasających wydatków, które mają być zrealizowane w latach następnych służy konto 999.** W roku 2012 i 2013 zaangażowanie księgowano na właściwych kontach.

4.2 Celowość i gospodarność dysponowania środkami budżetowymi oraz prawidłowość ujmowania ich w księgach rachunkowych.

Podczas wyrywkowej weryfikacji zapisów w księgach rachunkowych oraz dokumentach źródłowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- **kontrolowana jednostka nie stosuję się do rozporządzenia Ministra Finansów**

z dnia 5 lipca 2010 r. zgodnie z którym na stronie Ma konta 998 ujmuje się zaangażowanie wydatków, czyli wartość umów, decyzji i innych postanowień, których wykonanie spowoduje konieczność dokonania wydatków budżetowych w roku bieżącym. W oparciu o poddane kontroli dokumenty stwierdzono, iż ewidencja na koncie 998 nie jest prowadzona zgodnie z zapisami ww. zarządzenia. Ponadto, z wyjaśnień złożonych kontrolującym wynika, że zaangażowanie dotyczące np. wydatków związanych z zakupem energii (§ 4260) nie dla każdego rejestru księgowane jest w oparciu o zawarte umowy. Dodatkowo, z danych wykazanych przez jednostkę w kwartalnych sprawozdaniach Rb - 28S nie wynika jaka rzeczywista wartość posiadanych środków powinna zostać zabezpieczona w § 4260 na pokrycie przyszłych wydatków. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującym oraz na podstawie przedstawionego wydruku można wnioskować, iż wcześniej zaangażowane środki na koncie 998 (§ 4260) w niektórych rozdziałach korygowane są na koniec kwartału (w oparciu o dowód księgowy PK), w celu wyrównania ich wartości do wysokości wykonanych wydatków. Tak prowadzona ewidencja na koncie 998 nie znajduje uzasadnienia i z punktu widzenia księgowości jest bezcelowa.

- w dniu 28.06.2012 r. wystawiono jednostce fakturę nr 186/S/06/2012 za utrzymanie czystości w budynku na łączną kwotę 2.626,05 zł. Dekretacja na odwrocie dokumentu świadczy, iż został on dostarczony do MOPS nie później niż 28.06.2012 r. Z wydruku księgowego wynika natomiast, iż koszt dotyczący wykonanej usługi zaksięgowany został pod datą 2.07.2012 r. (w dniu zapłaty faktury). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku faktury nr FV/55/2012 z dnia 26.06.2012 r. dot. przeglądu i konserwacji systemu alarmowego - koszt usługi w kwocie 135,30 zł zaksięgowano pod datą 2.07.2012 r. Należy również dodać, iż w obu ww. przypadkach na fakturach kosztowych nie umieszczono pieczęci wpływu dokumentów do kontrolowanej jednostki co jest niezgodne z zapisami § 6 *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo – księgowych* zgodnie z którymi: „Faktury, rachunki i wszystkie inne dowody wpływające pocztą winne posiadać datę wpływu nadaną przez pracownika przyjmującego korespondencję". **Z wyjaśnień złożonych kontrolującym wynika, iż w jednostce stosuję się zasadę księgowania kosztów pod datą, w której nastąpiła ich zapłata. Zapisy dotyczące przyjętego sposób księgowania kosztów zostały zamieszczone w treści załącznika nr 5 (*Sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych*) do obowiązującej w MOPS *Instrukcji dotyczącej zasad prowadzenia rachunkowości oraz planu kont*: *„Konta zespołu 4" „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie" służą do ewidencji kosztów w układzie rodzajowym i ich rozliczenia. Na kontach***

zespołu 4 ujmuje się koszty finansowe w momencie ich zapłaty. Nie księguje się na kontach zespołu 4 kosztów finansowych – zgodnie z odrębnymi przepisami – z funduszy celowych i innych oraz kosztów inwestycji, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów operacji finansowych i strat nadzwyczajnych". **Powyższe zapisy są sprzeczne z treścią Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r., poz. 289 j.t.) zgodnie, z którym: *„Konta zespołu 4" „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie" służą do ewidencji kosztów w układzie rodzajowym i ich rozliczenia. Poniesione koszty ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich powstania niezależnie od terminu ich zapłaty.** *Nie księguje się na kontach zespołu 4 kosztów finansowanych, zgodnie z odrębnymi przepisami, z funduszy celowych i innych oraz kosztów inwestycji, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów operacji finansowych i strat nadzwyczajnych".* **Przyjęty przez jednostkę sposób ewidencjonowania kosztów jest sprzeczny z podstawową zasadą prowadzenia ksiąg rachunkowych tzn. zasadą memoriału (art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości), z której wynika, że obciążające jednostkę koszty powinny być przyporządkowane do miesiąca, którego dotyczyły niezależnie od terminu ich zapłaty.**

- **Błędy w sporządzaniu dekretacji księgowych:**

- Sporządzane na odwrocie dokumentów źródłowych dekretacje w wielu przypadkach nie są oznaczone datą (np.: dok. nr 945/39 z 2013 r., nr 535/6 z 2012 r.). Zgodnie z treścią § 4 pkt. 6 obowiązującej w jednostce *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo – księgowych* jednym z etapów dekretacji księgowej jest: *„określenie daty, jeżeli dowód ma być zaksięgowany pod inną datą niż data jego wystawienia"*. **W toku czynności kontrolnych ustalono, że niejednokrotnie data wystawienia dokumentu jest różna od daty ujęcia zdarzenia w księgach rachunkowych. Tym samym jednostka nie stosuję się do zapisów ww. instrukcji. Należy dodać również, iż tak sporządzony dekret uniemożliwia wskazanie z jaką datą zaewidencjonowano dane zdarzenie gospodarcze w księgach rachunkowych bez właściwego wydruku z programu księgowego,**

- w 2011 r. sporządzano błędne dekrety księgowe na fakturach kosztowych. Z opisu księgowego na ww. dokumentach wynika, iż na jego podstawie dokonano następującego

księgowania: **WN 201 – MA 130**. Zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. dla zapisów na koncie 130 właściwym dowodem księgowym jest wyciąg bankowy,

- dok. Nr 945/26 z 2012 r. - faktura za korzystanie z posiłków w ośrodku przy parafii. Z dekretu księgowego nie wynika w jakim paragrafie ujęto wydatek w księgach rachunkowych,

- w treści dokumentu PK nr 772 z dnia 30.11.2012 r. zapisano, iż dotyczy on przeksięgowania kosztów i wydatków dot. nagrody jubileuszowej na wynagrodzenia z § 4010 - 02 na § 4010. Dla powyższej operacji zastosowano następujące księgowanie: WN 400 – MA 130. Ze względu na fakt, iż koszty związane z wynagrodzeniami pracowników winny być księgowane na koncie 404 - „Wynagrodzenia" sprawdzeniu poddano wydruk z programu księgowego dla ww. dokumentu. Z zapisów księgowych wynika, iż mimo błędnie opisanego druku PK koszty zaksięgowano poprawnie. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku kilku innych dowodów PK. Kontrolującym wyjaśniono, iż w jednostce przyjęto, iż taki zapis oznacza ujęcie operacji „ogólnie" na kontach kosztowych zespołu „4". **Stosowanie takiej zasady opisu dokumentów jest niezrozumiałe i błędne, gdyż konto 400 służy wyłącznie do naliczenia odpisów amortyzacyjnych,**

- niekompletna dekretacja na dok. nr 990/15 z dnia 29.11.2012 r. dotyczącym uiszczenia opłaty związanej z egzekucją komorniczą. W opisie księgowym brak jest informacji na jakich kontach księgowych zaewidencjonowano wydatek.

Ze względu na fakt, iż dekret księgowy winien odzwierciedlać faktyczne ujęcie zdarzenia na kontach księgowych niedopuszczalne jest sporządzanie tego rodzaju zapisu w sposób niekompletny, niezgodny z księgami rachunkowymi lub z treścią dokumentów źródłowych na podstawie, których jest tworzony.

- w dniu 31.12.2012 r. jednostka wystawiła dokument PK nr 868 o następującej treści: *„wyksięgowanie kosztów postępowania egzekucyjnego zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w kwocie 3.256,94 zł"*. Powyższy dokument został zaksięgowany w następujący sposób: strona Wn konta 761 oraz strona Ma konta 240. Z wyjaśnień uzyskanych od pracownika księgowości wynika, iż jednostka w roku 2006 dokonała zapłaty zobowiązania do komornika. Natomiast dokument PK wskazują, iż powyższa kwota dotyczyła zwiększenia kosztów sądowych, adwokackich i egzekucji dot. postanowienia **z dnia 30.03.2006 r. komornika Sądowego Rewiru I, które nie zostały ujęte w ewidencji księgowej w roku 2006. Zdaniem kontrolujących dokonanie stosownego księgowania**

w postaci zwiększenia kosztów dopiero po okresie 6 lat od momentu wystąpienia zdarzenia jest niedopuszczalne. Brak ujęcia dokumentu w dacie zdarzenia spowodowało, iż roczne sprawozdania finansowe sporządzane w okresie od roku 2006 do roku 2011 zawierały błędne kwoty. Fakt nie ujęcia powyższego księgowania w roku 2006 miał wpływ na zawyżenie pozycji należności a tym samym zmniejszenie straty na wyniku finansowym. Prawidłowe sporządzenie sprawozdawczości budżetowej jest uzależnione od uzgodnienia ewidencji księgowej. Powyższa sytuacja wskazuje, iż w jednostce nie dokonuje się na bieżąco weryfikacji sald kosztów i wydatków oraz brak jest dokonywania rzetelnej inwentaryzacji należności poprzez właściwą ich weryfikację. W momencie rzetelnego wypełnienia tego obowiązku najpóźniej na dzień 31.12.2006 r. jednostka winna stwierdzić nadpłatę i zweryfikować błędne księgowanie. Powyższy fakt wskazuje, iż w jednostce nie stosuje się również zapisów art. 24 ustawy o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 330) a mianowicie: *„Księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty".*

- **Zastosowano błędną klasyfikację wydatków:**

  - w dniu 15.09.2011 r. jednostka zakupiła aktualizację teczki procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie (f-ra 1485840-01-3-R na kwotę 159,38 zł). Wydatek został w całości zakwalifikowany w § 4210. Zgodnie z treścią faktury kwota 30,69 zł stanowiła koszty pakowania oraz przesyłki, które powinny zostać zaewidencjonowane w § 4300,
  - w dniu 27.09.2011 r. jednostka dokonała zapłaty faktury nr VT/01/0000584 za pobyt w hotelu oraz usługi gastronomiczne - łącznie 529,20 zł. Na odwrocie dokumentu zapisano, iż dotyczy on szkolenia i wydatek w całości zaewidencjonowano w § 4700. Zdaniem kontrolujących takie księgowanie jest niewłaściwe, gdyż faktura nie dotyczyła zakupu usług związanych ze szkoleniem pracownika. W powyższym przypadku, wydatek należało zaksięgować w § 4300. Podobna sytuacja miała miejsce w 2012 r. (faktura nr 201203682 z dnia 9.11.2012 r.). Opłatę za pobyt w ośrodku konferencyjno – wypoczynkowym oraz za usługi gastronomiczne, który należało zaksięgować w § 4300,

- techniczny zapis ujemnych stosowany dla czystości obrotów konta 130 księgowany jest następująco: 130 – 1 WN - MA 130-02 (np. WB nr 215/2012 z dnia 31.10.2012 r.). **Dla powyższego zapisu jednostka nie stosuje szczegółowej ewidencji z określeniem działu, rozdziału i paragrafu co jest niezgodne z zapisami ustawy o finansach publicznych.**

- w jednostce często występuje zbyt długi okres obiegu dokumentów. Przykładem może być pismo z dnia **16.11.2011 r.** ze Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Mikołowskiej 122, w którym poproszono o zdjęcie ze stanu inwentarza placówki kosiarki, zmywarki i telewizora o łącznej wartości 4.689,45 zł. Ww. pismo wpłynęło do działu księgowości dopiero dnia **21.12.2012 r.** po czym dowodem PK z dnia **31.12.2012 r.** środki trwałe zostały wyksięgowane z majątku jednostki. Innym przykładem może być dowód PK nr 688 z dnia 31.12.2013 r., w którym dokonano zmniejszenia kosztów 10 decyzji o łącznej wartości 1.399,78 zł. **Wszystkie decyzje wpłynęły do działu księgowości w miesiącu grudniu 2013 roku, a dotyczyły: 4 decyzje miesiąca sierpnia, 3 decyzje miesiąca września, 1 decyzja października, a 2 decyzje grudnia.** Zdaniem kontrolujących ww. sytuacja w jednostce budżetowej jest niedopuszczalna. Termin przekazywania dokumentów pomiędzy działami powinien być niezwłocznie uregulowany w wewnętrznych procedurach jednostki. Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2009, Nr 152, poz.1223) art. 24 pkt. 1 „księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco". Bieżące ujmowanie w księgach operacji gospodarczych ma istotny wpływ na rzetelne sporządzenie sprawozdań finansowych jednostki.

4.3 Gospodarka majątkiem trwałym

W toku czynności kontrolnych sprawdzono wypełnianie przez jednostkę obowiązków wynikających z art. 26 i art. 27 ustawy o rachunkowości.

Instrukcja inwentaryzacyjna w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach została wprowadzona dnia **9.02.1995 r.** zarządzeniem Dyrektora nr D/8141/5/95, a także wprowadzono zarządzenie nr D/8141/3/96 Dyrektora z dnia **11.03.1996 r.** powołujące przewodniczącego i członków komisji inwentaryzacyjnej oraz termin spisów z natury. W związku z powyższymi zarządzeniami w dniu **12.10.2012 r.** Główny Specjalista ds. Pomocy Środowiskowej wystosował do akceptacji Pani Dyrektor pismo w sprawie przeprowadzenia planowej inwentaryzacji. W powyższym piśmie określono termin przeprowadzania inwentaryzacji obowiązujący od dnia 29.10 do 23.11.2012 r. oraz skład komisji inwentaryzacyjnych. Kontrolujące zwróciły uwagę, iż w ww. piśmie brakuje daty na jaki dzień winna być sporządzona inwentaryzacja. Ustawa o rachunkowości pozwala Kierownikowi jednostki na powierzenie obowiązków i odpowiedzialności w zakresie rachunkowości innym pracownikom, jednak z wyjątkiem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji. Zgodnie z zapisami art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 29.09.1994 r.

o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2009, Nr 152, poz.1223) obowiązek i odpowiedzialność za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury spoczywa na Kierowniku jednostki. W związku z powyższym Dyrektor jednostki winien wprowadzić zarządzenie dotyczące przeprowadzenia inwentaryzacji, w którym winno być określone:

- powołanie zespołu przeprowadzającego inwentaryzację,
- określenie obowiązków i praw osób powołanych do przeprowadzenia spisu z natury,
- opracowanie planu i harmonogramu inwentaryzacji,
- przygotowanie dokumentacji inwentaryzacyjnej,
- przygotowanie do spisu rejonów i pól spisowych,
- przeprowadzenie instruktażu (szkolenia) osób przeprowadzających inwentaryzację.

W instrukcji inwentaryzacyjnej obowiązującej w jednostce w pkt. 5 ppkt. 21 określono, iż: po zakończeniu spisu zespół spisowy składa przewodniczącemu komisji inwentaryzacyjnej sprawozdanie zawierające:

- rozliczenie z przydzielonych arkuszy spisu z natury,
- informację o wszelkich stwierdzonych w toku spisu nieprawidłowościach w gospodarce podlegających spisowi z natury,

oraz w pkt. VI. pkt. 2 „*z wyników kontroli sporządza się protokół w 1 egzemplarzu*". Pomimo powyższych zapisów protokół podsumowujący wyniki inwentaryzacji nie został przez komisję sporządzony. Protokół jest istotnym elementem inwentaryzacji, powinien zawierać między innymi informacje o liczbie arkuszy, które zostały wydane do przeprowadzenia spisu, a także informację o stanie technicznym środków trwałych ich nadwyżce lub niedoborze. Kontrolujące zwracają uwagę, iż protokół z inwentaryzacji winien być sporządzony, a następnie porównany z księgami rachunkowymi jednostki o czym wskazuje ustawa z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2009, Nr 152, poz.1223) art. 27 pkt. 1 „*przeprowadzenie i wyniki inwentaryzacji należy odpowiednio udokumentować i powiązać z zapisami ksiąg rachunkowych*". **Pomimo, iż inwentaryzację w jednostce zakończono dnia 23.11.2012 r. to jej wyniki uzgodniono z księgami rachunkowymi dopiero na dzień 31.12.2012 r.** W związku z brakiem protokołu kontrolujące poddały weryfikacji arkusze spisu z natury w konfrontacji z saldami konta 011 oraz 013 na dzień zakończenia inwentaryzacji. Analizę wyników inwentaryzacji prezentuje poniższa tabela.

Miejsce inwentaryzacji	Suma arkuszy spisu z natury	Suma kont 011 i 013	Różnica
MOPS	462.239,41	475.111,66	12.872,25
Świetlica	118.734,96	157.189,88	38.454,92
Noclegownia	85.949,57	99.361,81	13.412,24

Mieszkania Chronione Niepełnosprawni	9.086,00	25.071,90	15.985,90
Mieszkania Chronione osiedle starsze	9.485,00	9.485,00	0,00
Ośrodek interwencji kryzysowej	81.601,20	86.579,20	4.978,00
Środowiskowy dom społeczny	159.474,61	164.561,45	5.086,84
Dział Świadczeń Rodzinnych	136.624,84	193.288,51	56.663,67
Dział Pieczy Zastępczej	111.530,80	114.552,48	3.021,68
Mieszkania Chronione	19.414,00	22.973,26	3.559,26

Brak protokołu i weryfikacji uzyskanych wyników z przeprowadzonej inwentaryzacji z księgami rachunkowymi spowodowało, iż na arkuszach spisu z natury nie ujęto dwóch środków trwałych tj. niszczarki i bojlera o łącznej wartości 1.194,24 zł.

Ponadto środki trwałe o wartości 29.167,67 zł zaewidencjonowane na kontach księgowych dotyczących „Świetlicy" zostały ujęte na arkuszach innych placówek np.

- na arkuszu nr 1 – DPOS p. 102 ul. Browarowa 4 widnieją środki trwałe tj. wieża o wartości 1100 zł, uchwyt TV o wartości 350 zł oraz telewizor Panasonic o wartości 1800 zł,
- na arkusz nr 77 – Punkt Ter. nr 1 al. Niepodległości 45 wpisano laptop o wartości 3.195,18 zł.

Pozostałe różnice pomiędzy arkuszami, a saldem konta 011 i 013 wynikały z likwidacji środków trwałych oraz z ich przeniesienia do innych placówek, które dopiero na koniec roku zostały rozliczone w księgach rachunkowych zamiast na dzień zakończenia inwentaryzacji.

Zarządzeniem nr D/0161/1A/11 Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach z dnia 31.01.2011 r. w sprawie częściowej zmiany zarządzenia nr D/0161/7/2010 z dnia 1.07.2010 r. dot. sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych wprowadził plan kont dla MOPS w Tychach, w którym napisano: *„konto 013 służy do ewidencji stanu zwiększeń i zmniejszeń wartości początkowej stałych środków trwałych, wydanych do używania na potrzeby działalności podstawowej jednostki, które podlegają umorzeniu lub amortyzacji w 100% w miesiącu wydania do używania. Na koncie tym ujmuje się te składniki aktywów, których wartość początkowa przekracza 1.000 zł."* Pomimo powyższego zapisu kontrolujące zwróciły uwagę na niektóre faktury zaksięgowane w miesiącu grudniu 2012 r. na koncie 013 pomimo ich niskiej wartości np.:

- faktura nr 3481/12/2012 z dnia 10.12.2012 r. dotyczyła zakupu „hop sport piłkarzyki arena biało-czerwone" za kwotę 399 zł,
- faktura nr 65/MK/2012 z dnia 11.12.2012 r. dotycząca zakupu „zestaw mebli kuchennych" za kwotę 580 zł,
- faktura nr F/000291/12/12/GF z dnia 18.12.2012 r. dotycząca zakupu kuchni AMICA za kwotę 760 zł,
- faktura 1541/12/2012/S2 z dnia 11.12.2012 r. dotycząca zakupu drukarki za kwotę 444 zł.

W tym samym miesiącu poleceniem księgowania faktury zostały wyksięgowane z konta 013. Dla kontrolujących niezrozumiały jest zatem cel księgowania faktur o wartości poniżej 1.000 zł na koncie 013, który jest niezgodny z zapisami zarządzenia obowiązującego w jednostce.

Inwentaryzacja w drodze weryfikacji sald

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej załącznikiem nr 3 do zarządzenia nr 7/2010 wprowadzono „Instrukcję dotyczącą zasad gospodarki inwentarzowej w MOPS w Tychach". W wyżej wymienionej instrukcji zamieszczono następujący zapis: „Uzgodnienie stanu dotyczy:

- aktywów pieniężnych na rachunkach bankowych,
- należności od kontrahentów,
- należności z tytułu udzielonych pożyczek,
- wartości powierzonych innym jednostkom własnych składników aktywów".

W zakresie inwentaryzacji w drodze weryfikacji sald przedłożono kontrolującym potwierdzenie sald dotyczących rachunków bankowych na dzień 31.12.2011 r. oraz należności od kontrahentów na dzień 31.10.2011 r. :

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie – potwierdzenie salda o wartości 657,82 zł
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy – potwierdzenie salda o wartości 752 zł.

Pozostałe należności dotyczą osób fizycznych nieprowadzących ksiąg rachunkowych. Należności z tytułu udzielonych pożyczek i wartości powierzonych innym jednostkom własnych składników aktywów na dzień 31.10.2011 r. w jednostce nie występowały.

4.4 Gospodarka drukami ścisłego zarachowania

W kontrolowanej jednostce zarządzeniem nr D/0161/7/2010 z dnia 1.07.2010 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji dotyczącej zasad prowadzenia rachunkowości oraz planu kont w jednostce w załączniku nr III wprowadzono „Gospodarkę drukami ścisłego zarachowania". Zapisy wyżej wskazanej gospodarki określają jakie druki podlegają ścisłej kontroli i są to między innymi:

- czeki gotówkowe i rozrachunkowe,
- kwitariusze przychodowe /KP/ oraz inne asygnaty kasowe /KW/,
- bloki dowodów „magazyn przyjmie" i „magazyn wyda" w momencie ich ostemplowania i ponumerowania,
- arkusze spisu z natury w chwili ich wydania przewodniczącemu komisji inwentaryzacyjnej,
- druki legitymacji.

W jednostce prowadzone są następujące książki druków ścisłego zarachowania:

- I księga - założona 16.01.2002 r., w której ewidencjonuje się czeki gotówkowe z FŚS,
- II księga - założona 12.03.2004 r., w której ewidencjonuje się czeki gotówkowe PFRON,
- III księga - założona 1.01.2008 r., w której ewidencjonuje się druki KP i KW, rachunki, dowód magazyn przyjmie i magazyn wyda, karty drogowe,
- IV księga - założona 18.09.2008 r., w której ewidencjonuje się czeki gotówkowe EFS,
- V księga - założona 26.04.2010 r., w której ewidencjonuje się czeki gotówkowe jednostki.

W przypadku druków legitymacji prowadzone jest zestawienie potwierdzające odbiór tych druków.

Druki ścisłego zarachowania, są to formularze powszechnego użytku, które powinny być oznakowane (ponumerowane), odpowiednio ewidencjonowane i zabezpieczone oraz winny podlegać ścisłej kontroli. Ewidencjonuje się je pod odpowiednią datą, liczbą i numerem przyjętych, wydanych oraz zwróconych formularzy. Pomimo, że w gospodarce drukami ścisłego zarachowania określono, iż arkusze spisu z natury są drukami ścisłego zarachowania, w jednostce nie są one ewidencjonowane.

W przedstawionych kontrolującym instrukcjach obowiązujących w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej nie określono sposobu i częstotliwości inwentaryzacji druków ścisłego zarachowania. Należy zauważyć, iż ewidencja i kontrola ww. druków powinna być jednym z istotnych elementów kontroli zarządczej jednostek sektora finansów publicznych.

Pomimo, iż przepisy wewnętrzne nie regulują kiedy i w jaki sposób należy

inwentaryzację druków ścisłego zarachowania przeprowadzić, kontrolującym przedstawiono dokumenty z przeprowadzonych na koniec 2011, 2012 i 2013 r. spisów. W wyniku ich weryfikacji ustalono, iż w kontrolowanej jednostce dokonuje się spisu z natury znajdujących się w kasie środków pieniężnych, dowodów kasowych KP, KW oraz czeków. **Z przeprowadzonej inwentaryzacji kasy sporządzono protokół jedynie w odniesieniu do środków pieniężnych. Z dokumentów tych nie wynika jednak, czy objęte spisem druki KP, KW oraz czeki porównano ze stanem wynikającym z prowadzonej w księgach ewidencji. Ponadto z wyjaśnień złożonych kontrolującym wynika, iż jednostka nie przeprowadza inwentaryzacji dowodów „magazyn przyjmie" i „magazyn wyda", które zgodnie z polityką rachunkowości są drukami ścisłego zarachowania i dla których prowadzona jest szczegółowa ewidencja.**

4.5 Kontrola decyzji administracyjnych wydanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach

W trakcie czynności kontrolnych dokonało weryfikacji losowo wybranych decyzji wydanych przez MOPS:

- Decyzją nr DSR.8210/861/11 z dnia 14.06.2011 r. Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej po rozpoznaniu wniosku przyznał parze wspólnie wychowującej dziecko prawo do zasiłku rodzinnego w kwocie 68 zł miesięcznie od dnia 1.05.2011 r. do dnia 31.10.2011 r. oraz jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia dziecka w kwocie 1.500 zł od dnia 1.05.2011 r. do dnia 1.05.2011 r. W dniu 5.07.2011 r. matka dziecka złożyła oświadczenie, iż wychowuje syna samotnie od początku kwietnia 2011 r. Dodatkowo w dniu 21.06.2011 r. do Sądu Rejonowego w Tychach złożony został wniosek o przyznanie matce dziecka alimentów. W związku z powyższym w dniu 5.07.2011 r. jednostka wszczęła postępowanie w sprawie uchylenia z dniem 1.04.2011 r. wcześniej wydanej decyzji i w dniu 20.07.2011 r. wydano decyzję nr DSR.8210/1159/1 znoszącą prawo do pobierania wcześniej przyznanych zasiłków. Następnie w dniu 30.08.2011 r. wydana została kolejna decyzja nr DSR.8210/1396/11, w której wezwano stronę do zwrotu w dniu 30.09.2011 r. nienależnie pobranych świadczeń wraz z ustawowymi odsetkami - łącznie kwotę 1.706,36 zł. W związku z faktem, iż strona nie dokonała wpłaty, w dniu 26.01.2012 r. MOPS skierował pod jej adresem wezwanie do zapłaty naliczając kolejne odsetki za zwłokę - łącznie 1.792,02 zł. **Termin spłaty należności ustalono na dzień 24.02.2012 r. W dniu 20.02.2012 r. (mimo, iż do upływu terminu płatności**

ustalonego we wcześniej wysłanym do strony dokumencie pozostały 4 dni) wystosowano upomnienie, w którym naliczono nową wartość należności powiększoną o kolejne odsetki i koszty upomnienia. Termin zapłaty ustalono na dzień 14.03.2012 r. Strona odebrała upomnienie w dniu 22.02.2012 r. Ze względu na fakt, iż należność w dalszym ciągu nie została uregulowana w dniu 27.03.2012 r. na adres strony skierowano drugie upomnienie (z terminem zapłaty na dzień 24.04.2012 r.), odebrane w dniu 30.03.2012 r. **Z wyjaśnień udzielonych przez pracownika wynika, iż jednostka nie podjęła dalszych kroków w celu wyegzekwowania należności, która do dnia rozpoczęcia kontroli nie została uregulowana.**

- W dniu 3.11.2011 r. jednostka wydała decyzję nr DSR.8215/1047/11 w sprawie przyznania zasiłku alimentacyjnego w łącznej kwocie 800 zł w okresie od 1.10.2011r. do 30.09.2012 r. Jednocześnie tej samej osobie wydano decyzję z dnia 26.10.2011 r. nr DSR.8210/1994/11 w sprawie przyznania zasiłku rodzinnego na okres od 1.11.2011 r. do 31.10.2012 r. W związku z faktem, iż dochód osoby pobierającej zasiłek przekroczył kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku rodzinnego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w dniu 3.10.2012 r. wydał decyzję nr DSR.8210/2694/12, w której zażądał zwrotu wypłaconego świadczenia za okres od 01.03. do 31.08.2012 r. Kwota nienależnie pobranego świadczenia wyniosła 1.092 zł. Ponadto stronie odebrano zasiłek alimentacyjny jednocześnie nakazując zwrot nienależnie wypłaconego świadczenia w wysokości 800 zł. W dniu 26.11.2012 r. strona złożyła w jednostce oświadczenie, iż nie posiada żadnych dochodów. W związku z powyższym decyzją nr DSR.8210/3988/12 z dnia 18.12.2012 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej odroczył spłatę nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego na okres 6 miesięcy, jednak zaległość z funduszu alimentacyjnego strona musiała zwrócić. W dniu 13.12.2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wysłał stronie upomnienie wzywające do uregulowania nadpłaconego świadczenia z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami. W związku z faktem, iż strona listu nie odebrała pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wystosował pismo do Urzędu Miasta Tychy celem ustalenia jej aktualnego adresu zameldowania. W odpowiedzi uzyskano informacje, iż w przedmiotowej sprawie właściwym do udzielania odpowiedzi jest Prezydent Miasta Katowice, gdyż osoba posiadała ostatni pobyt stały na terenie tego miasta. W dniu 1.02.2013 r. z Urzędu Miasta Katowice wpłynęła do jednostki informacja o adresie zameldowania strony. Dnia 13.02.2013 r. na nowy adres wysłano kolejne upomnienie w sprawie nadpłaconego świadczenia alimentacyjnego. **Pomimo, iż**

pracownicy MOPS-u posiadali informację o nowym miejscu zamieszkania strony to dwa upomnienia (3.07.2013 r. i 26.08.2013 r.) w sprawie powyższego zasiłku rodzinnego zostały wysłane na stary adres. Zadłużenie z tytułu nienależnie wypłaconego funduszu alimentacyjnego i zasiłku rodzinnego wynosi 1.892 zł i do dnia kontroli nie zostało przez dłużnika uregulowane.

- W roku 2012 jednostka wypłaciła zasiłek pielęgnacyjny dla 2035 osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 3.737.178 zł. Kontroli poddano losowo wybraną decyzję dot. przyznania zasiłku pielęgnacyjnego. W dniu 15.11.2010 r. do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynął wniosek o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego dla Strony, ze względu na ukończenie 75 roku życia. Strona oświadczyła, iż nie pobiera zasiłku pielęgnacyjnego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z powyższym w dniu 3.12.2010 r. wydano decyzję przyznającą prawo do zasiłku pielęgnacyjnego od dnia 1.11.2010 r. do bezterminowo. W dniu 21.01.2012 r. MOPS zwrócił się do ZUS celem uzyskania informacji czy strona jest uprawniona do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z uzyskanych informacji wynika, iż strona pobiera zasiłek od 1.03.2010 r. W tej sytuacji Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych w dniu 4.02.2013 r. wydał decyzję uchylającą poprzednią decyzję z dnia 3.12.2010 r. Następnie, decyzją z dnia 29.03.2013 r. wezwano stronę do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 3.213 zł oraz odsetek w kwocie 668,08 zł w terminie do 6.05.2013 r. Z przedłożonej dokumentacji księgowej wynika, iż do dnia kontroli powyższa kwota nie została uregulowana. **Pomimo, iż termin uregulowania powyższych należności minął około 9 m-cy temu jednostka nie wystosowała żadnego pisma wzywającego stronę do uregulowania należnej kwoty. Ponadto w treści decyzji Kierownik powołał przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego wskazując *Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z póz. zm.*, jednak w dniu wydania decyzji tj. 29.03.2013 r. obowiązywał już nowy tekst jednolity wyżej wskazanego kodeksu.**
- Podczas weryfikacji dokumentów stwierdzono konieczność zwiększenia kontroli wypłacanych świadczeń. Niejednokrotnie przez okres wielu miesięcy po wydaniu decyzji wypłacane są zasiłki lub świadczenia, które na podstawie obowiązujących przepisów prawa nie przysługują. Przykładem może być decyzja nr DSR.8211/689/09 z dnia 30.06.2009 r. wydana na wniosek osoby niepełnosprawnej przyznająca zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie. Decyzja została wydana bezterminowo,

a osoba pobierająca zasiłek w dniu wydania decyzji miała 72 lata. Zgodnie z art. 16 ust. 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 poz. 1456) napisano, iż *„zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego"*. Dodatek pielęgnacyjny wypłacany jest przez ZUS i przysługuje między innymi osobie, która ukończyła 75 rok życia i pobiera świadczenie emerytalne lub rentowe. W takich okolicznościach osoba ta nie składa już dodatkowego wniosku tylko zasiłek wypłacany jest automatycznie po spełnieniu w/w przesłanki. Osoba niepełnosprawna, która na podstawie decyzji nr DSR.8211/689/09 otrzymywała z jednostki zasiłek pielęgnacyjny w dniu 15.01.2012 r. skończyła 75 lat. Pracownicy MOPS-u w dniu 20.09.2012 r. zwrócili się do ZUS z pytaniem czy wyżej wymieniona osoba pobiera dodatek pielęgnacyjny. Z uzyskanej pisemnej informacji wynikało, iż strona już od dnia 1.01.2012 r. otrzymywała z ZUS-u dodatek pielęgnacyjny. W związku z powyższym dnia 23.11.2012 r. MOPS wydał kolejną decyzję nr DSR8211/1438/12, w której to informuje, iż w okresie od 1.01. do 30.09.2012 r. wypłacał osobie niepełnosprawnej nienależny zasiłek pielęgnacyjny i zażądał zwrotu świadczenia w wysokości 1.377 zł wraz z odsetkami w kwocie 97,10 zł. Pomimo, iż osoba, które pobrała powyższe świadczenie odebrała decyzję to zaległości nie uregulowała. W dniu 8.01.2013 r. wysłano stronie upomnienie, w którym MOPS ponownie wezwał dłużnika do zwrotu nadpłaconego zasiłku (brak w dokumentach potwierdzenia odbioru wezwania). **W powyższym upomnieniu oprócz kosztów związanych z wysyłką w kwocie 8,80 zł naliczono odsetki w wysokości 88,06 zł czyli o 9,04 zł niższe niż w pierwszej decyzji nr DSR.8211/1438/12. Kolejne wezwanie do zapłaty wysłano 5.04.2013 r. i zostało przez stronę odebrane. Pomimo, iż wezwanie zostało skutecznie doręczone z wyjaśnień pracownika wynika, iż jednostka nie podjęła dalszych działań celem dochodzenia należności. Zaległość do dnia kontroli nie została uregulowana.**

- W dniu 3.12.2010 r. Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych wydał decyzję nr DSR.8211/1568/10 o przyznaniu ze względu na posiadany stopień niepełnosprawności zasiłek pielęgnacyjny na okres od 1.11.2010 r. do bezterminowo. W dniu 10.12.2012 r. Dział uzyskał informację z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż strona od dnia 1.03.2010 r. jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego, który pobiera. W związku z powyższym w dniu 29.03.2013 r. jednostka wydała decyzję nr DSR/8211/358/13 stwierdzającą, iż pobieranie zasiłku przez stronę było nienależnie pobranym świadczeniem. W powyższej decyzji wezwał również stronę

do zwrotu świadczenia w kwocie 3.213 zł oraz odsetek w kwocie 668,08 zł. **Pomimo, iż ostateczny termin uregulowania minął 6.05.2013 r. zgodnie z uzyskaną informacją jednostka do dnia kontroli nie podjęła żadnych dodatkowych czynności celem odzyskania należnej kwoty.**

- W dniu 18.06.2012 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydał decyzję nr DPZ/81671/WP/579/12 o odstąpieniu od ustalenia odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej dla ojca dziecka. W uzasadnieniu napisano, iż zgodnie z treścią Uchwały nr XV/313/12 Rady Miasta Tychy z dnia 26.01.2012 r. **(w decyzji wpisano błędny rok 2011 a winien być 2012),** w sprawie szczegółowych warunków umorzenia w całości lub części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ponoszonej przez rodziców, **odstąpiono od ustalenia odpłatności, gdyż na podstawie przeprowadzonego postępowania ustalono, iż strona płaci alimenty w wysokości 650 zł miesięcznie. Zdaniem kontrolujących odstąpienie od ustalenia odpłatności w powyższym wypadku było niezgodne z treścią uchwały. W cytowanej powyżej uchwale w § 2, pkt 2 jest napisane:** ***„w przypadku gdy rodzic płaci alimenty na dziecko przez okres co najmniej 6 miesięcy, można umorzyć opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej do wysokości płaconych alimentów. Odsetki wymagalne są w pełnej wysokości".*** **A zatem Kierownik Działu Pieczy Zastępczej nie mógł wydać decyzji odstępującej od ustalenia odpłatności, a jedynie mógł umorzyć opłatę, którą najpierw winien stosowną decyzją naliczyć, a czego nie uczynił co wynika ze złożonych wyjaśnień.** W dniu 16.10.2012 r. Kierownika Działu Pieczy Zastępczej wydał kolejną decyzję nr DPZ/81671/WP/907/12 dla ojca dziecka postanawiającą o umorzeniu opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej w wysokości 100% z kwoty 660 zł miesięcznie łącznie z odsetkami. W uzasadnieniu napisano, iż na podstawie przeprowadzonego postępowania ustalono, iż strona płaci alimenty w wysokości 650 zł. W związku z powyższym, zgodnie z treścią cytowanej powyżej uchwały Rady Miasta Tychy umorzono opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej do wysokości płaconych alimentów. Odsetki wymagane są w pełnej wysokości. **Po zweryfikowaniu powyższej decyzji kontrolujące stwierdziły następujące uchybienia:**

- jednostka winna najpierw wystawić decyzję obciążającą stosowną opłatą Stronę, a następnie dokonać umorzenia, w związku z powyższym bezzasadne było wystawienie decyzji DPZ/81671/WP/907/12 umarzającą nienaliczoną opłatę,

- **w postanowieniu decyzji napisano: *„umorzono łącznie z odsetkami"* natomiast w uzasadnieniu tej samej decyzji czytamy: *„odsetki wymagane są w pełnej wysokości"*, zdaniem kontrolujących zgodnie z treścią uchwały odsetki były wymagalne w pełnej wysokości w opisywanym przypadku. Ponadto w decyzji nie mogą występować sprzeczne zapisy dotyczące tego samego faktu,**
- **w uzasadnieniu napisano *„można umorzyć opłatę do wysokości płaconych alimentów"*, zatem jeżeli strona płaci alimenty w wysokości 650 zł a opłata winna wynosić 660 zł to nadal pozostaje do zapłaty kwota 10 zł na miesiąc.**

- **W dniu 18.08.2011 r.** Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydał decyzje nr DRD/8165/WP/364/11 postanawiającą o ustaleniu odpłatności dla ojca dziecka, które to przebywa w rodzinie zastępczej. Na podstawie treści powyższej decyzji pracownik działu księgowości dokonał przypisu należności za okres od 25.07 do 31.12.2011 r. w łącznej kwocie 240,96 zł. Na kartotece rozrachunkowej powyższe saldo figuruje nadal i zgodnie z informacją uzyskaną od pracownika działu księgowości brak jest stosownego dokumentu wzywającego stronę do uregulowania należności. **Zdaniem kontrolujących należy na bieżąco weryfikować salda i podejmować czynności w celu dochodzenia należności jednostki, które to należności stanowią dochody budżetowe.**

- W dniu 14.12.2012 r. Stronie wydano dwie decyzje o nr DPZ/81671/WP/1060/12 oraz DPZ/81671/WP/1061/12 postanawiające o ustaleniu odpłatności na dwoje dzieci z tytułu pobytu ich w rodzinie zastępczej. Ze względu na wcześniejsze opuszczenie rodziny zastępczej przez jedno dziecko, w dniu 13.06.2013 r. Kierownik Działu Pieczy Zastępczej wystawił decyzje nr DPZ/81671/WP/318/13 zmieniającą poprzednią decyzję. Ponieważ poprzednia decyzja nakładała odpłatność do dnia 31.12.2014 r. należało skorygować dokonany przypis w ewidencji księgowej. **Po dokonaniu weryfikacji zapisów dokonanych na kartotece strony oraz treści wystawionych decyzji kontrolujące stwierdziły, iż dokonano błędnego zmniejszenia przypisu na łączną kwotę 550 zł zaniżając tym samym należność jednostki. Zdaniem kontrolujących należy dokonywać rzetelnych zapisów w ewidencji księgowej, czyli ujmować dane zgodne z dokumentami źródłowymi, gdyż w/w sytuacja jest niedopuszczalna. Kolejną nieprawidłowością w powyższej sprawie jest fakt, iż w dniu 30.09.2013 r. wysłano stronie upomnienie tylko na kwotę 261,00 zł oraz koszty upomnienia 8,80 zł, a w dniu 15.10.2013 r. kolejne na kwotę 284,20 zł**

plus 8,80 zł tytułem kosztów upomnienia. Należy dodać, iż ostatnia decyzja wystawiona w powyższej sprawie była w dniu 13.06.2013 r. i wg treści kartoteki strony stan zadłużenia na dzień wystawienia już pierwszego upomnienia wynosił 545,20 zł. Zatem kwota figurująca na pierwszym upomnieniu winna być zgodna z kwotą wynikającą z kartoteki Strony i wynosić 545,20 zł plus koszty upomnienia 8,80 zł. Natomiast faktyczna, prawidłowa kwota zadłużenia jaką winna być obciążona strona i jaka winna być zaewidencjonowana na jej kartotece to kwota 1.095,20 zł plus koszty upomnienia.

- W dniu 27.11.2012 r. wystosowano upomnienie do strony celem wyegzekwowania należności z tytułu opłaty ze pobyt dzieci w rodzinie zastępczej. Upomnienie zostało wysłane pocztą lecz nie zostało odebrane przez stronę ponieważ, jak wynika z uzyskanej informacji jaka widniej na kopercie, adresat wyprowadził się. Następnie w dniu 16.10.2013 r. stronie wysłano kolejne upomnienie, które również nie zostało odebrane z powyższego względu. **Po okresie jednego roku wystosowano kolejną korespondencję pod ten sam, nieaktualny już adres. Zdaniem kontrolujących powyższe działanie pracownika jest nieuzasadnione. Zgodnie z obowiązującymi procedurami jednostka winna wystąpić do Urzędu Miasta Tychy lub do Centrum Personalizacji Dokumentów w Warszawie o uzyskanie adresu pod którym przebywa obecnie Strona. Zobowiązania strony na dzień 31.12.2013 r. wynosiły 25.828,81 zł.**

- Kontroli poddano decyzje nr DPZ/81661/WP/600/12 z dnia 25.06.2012 r. wystawioną stronie, a dotyczącą ustalenia odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej. Zgodnie z treścią uzasadnienia strona nie odebrała pisma wysłanego przez jednostkę co uniemożliwiło zbadanie jej sytuacji rodzinnej i dochodowej. Tym samym została wystawiona decyzja o ustaleniu odpłatności. W dniu 30.11.2012 r. stronie wysłano upomnienie wzywające do uregulowania należności w kwocie 7.905,60 zł oraz kolejne w dniu 16.10.2013 r. na łączna kwotę 13.961,61 zł. Mimo powyższych monitów, zgodnie z treścią dokumentacji księgowej strona nie uregulowała wymagalnych należności. **Pomimo braku wpłat jednostka nadal nie podjęła dalszych czynności w celu wyegzekwowania należnych kwot.**

- W dniu 27.06.2012 r. jednostka zwróciła się do UM Tychy, a w dniu 02.07.2012 r. do Centrum Personalizacji Dokumentów w Warszawie o udostępnienie danych meldunkowych strony (DPZ/S/0712/617/448/12) celem ustalenia odpłatności za pobyt

dziecka strony w pieczy zastępczej. Z uzyskanych informacji wynika, iż dnia 13.01.2005 r. ojciec dziecka wymeldował się z adresu stałego i nie dopełnił obowiązku meldunkowego w nowym miejscu pobytu. Po uzyskaniu tej informacji jednostka nie podjęła dalszych kroków celem ustalenia aktualnego miejsca pobytu Strony. **Zdaniem kontrolujących w przypadku, gdy Centrum Personalizacji Dokumentów nie posiadało aktualnych danych dotyczących miejsca pobytu Strony, zgodnie z treścią art. 34 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 poz. 267) organ zobowiązany był wystąpić do sądu z wnioskiem o wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej.**

- Weryfikacji poddano decyzję wystawioną w dniu 4.06.2012 r. o nr DPZ/81671/WP/531/12 ustalającą odpłatność za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej w wysokości 100 % z kwoty 335 zł. Strona nie zgodziła się z tą decyzją i odwołała się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Kolegium postanowiło uchylić zaskarżoną decyzję i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. W uzasadnieniu Kolegium wskazało, iż na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie można jednoznacznie stwierdzić czy decyzja organu I instancji jest zgodna z przepisami prawa. Z akt sprawy wynika, że przeprowadzona analiza budżetu jest niepełna. Organ I instancji naruszył tym samym art. 7 i 77 § 1 k.p.a. W uzupełniającym postępowaniu organ I instancji winien uzupełnić materiał dowodowy i dopiero na tej podstawie wydać prawidłową decyzję. **Następnie organ I instancji wydał Decyzję nr DPZ/81671/WP/834/12 z dnia 10.09.2012 r. w której umorzył całkowicie kwotę odpłatności za okres wskazany w pierwszej, uchylonej przez SKO decyzji. Zdaniem kontrolujących takie działanie było niewłaściwe, gdyż organ winien najpierw wydać decyzję naliczającą odpłatność, a następnie umorzyć odpłatność. Ponadto w kolejnej decyzji nr DPZ/81671/WP/115/13 z dnia 13.02.2013 r. mocą, której zmieniono decyzję DPZ/8167/WP/835/12 nie wskazano podstawy prawnej wynikającej z Kodeksu Postępowania Administracyjnego.**

Wyrywkowo skontrolowane decyzje wskazują, iż świadczeniobiorcy w wielu przypadkach nie stosują się do obowiązku informowania MOPS-u o zmianie sytuacji materialnej i życiowej. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie przez pracowników jednostki dodatkowej kontroli wypłacanych świadczeń poprzez wdrożenie dodatkowych procedur eliminujących powtarzające się przypadki wypłaty

nienależnych świadczeń. Należy wzmocnić weryfikację składanych oświadczeń przez świadczeniobiorców np. poprzez weryfikację stanu faktycznego z zewnętrznymi jednostkami np. ZUS czy RUP. Zdaniem kontrolujących takie działanie uchroni jednostkę od podejmowania dodatkowych późniejszych działań jakimi niewątpliwie są wystawianie kolejnych decyzji stwierdzających wypłatę nienależnych świadczeń, a co za tym idzie uruchamianie dalszych procedur w postaci dochodzenia należności przez jednostkę. Ponadto kontrolujące przypominają, iż zgodnie z Ustawą z dnia 17.12.2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych art. 5 ust. 1 pkt 2:*„Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest: niepobranie lub niedochodzenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo pobranie lub dochodzenie tej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia".*

W związku z weryfikacją działań w zakresie dochodzenia należności przez pracowników jednostki, kontrolujące poprosiły pracownika kadr jednostki o sporządzenie listy pracowników działu księgowości wraz z ich zakresem czynności. Otrzymano listę, z której wynika, iż w księgowości pracuje 13 pracowników z czego tylko 8 posiada zakresy czynności. Zgodnie z komunikatem nr 23 Ministra Finansów z dnia 16.12.2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych: *„Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika".* Pisemne określenie obowiązków pracownika pozwala pracodawcy egzekwować prawidłowe wykonanie zadań.

Na powyższych ustaleniach protokół zakończono.

Protokół składa się z 25 stron kolejno ponumerowanych i zaparafowanych przez osoby uczestniczące w postępowaniu kontrolnym.

Niniejszy protokół podlega publikacji w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z postanowieniami:

- art. 6 ust. 1 pkt. 4 lit a) tiret drugie z zastrzeżeniem art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198) oraz
- Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18.01.2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 10, poz. 68).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, które po uprzednim

odczytaniu podpisano. Jeden egzemplarz protokołu pozostawiono w kontrolowanej jednostce.

5. Pouczenie

Kierownik kontrolowanej jednostki Pani [redacted] została poinformowana o prawie do złożenia w ciągu 7 dni od daty podpisania niniejszego protokołu dodatkowych wyjaśnień i uwag, co do treści protokołu do Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy.

Tychy, dnia 30.04.2014 r.

Protokół podpisały następujące osoby:

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko
1.	[redacted] DYREKTOR Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej [redacted]	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy społecznej w Tychach
2.	[redacted]	Zastępca Głównej Księgowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach
3.	[redacted] INSPEKTOR [redacted]	Inspektor Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy
4.	[redacted] INSPEKTOR [redacted]	Inspektor Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy
5.	[redacted] PODINSPEKTOR [redacted]	Podinspektor Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy